

СИЛАБУС

Волинський національний університет імені Лесі України

Факультет біології та лісового господарства

Кафедра лісового і садово-паркового господарства

Дисципліна: «Основи композиції та топіарного мистецтва»

Коротка характеристика: вибіркова; 3 курс 5 семестр; 7 кредитів ЄКТС; 210 (з них лекцій – 32 год., практичних – 32 год.)

Розклад занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Викладач: [Шепелюк Марія Олександрівна](#), кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри лісового і садово-паркового господарства

Електронна пошта: shepeliuk.mariia@vnu.edu

Передумови вивчення курсу: Творчий підхід та володіння базовими знаннями природничих наук.

1. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Дисципліна спрямована на вивчення закономірностей компоновання рослинного асортименту в просторі згідно функцій, мети та природних умов розташування об'єкту. Теоретична та практична підготовка фахівців, головним завданням яких є використання мистецьких засобів та творчий підхід при проектуванні об'єктів зеленого господарства, підготовка кваліфікованих фахівців із всебічним знанням топіарного мистецтва для створення садово-паркових об'єктів.

2. КОМПЕТЕНЦІЇ

В процесі вивчення дисципліни студенти здобувають такі компетентності:

- здатність застосовувати основні види і закони архітектурної композиції при проектуванні ландшафтних об'єктів;
- використовувати мистецькі закони, як основу в творчому процесі організації сучасних та історичних ландшафтів;
- розробляти концепцію ландшафтного об'єкту спираючись на його функціональне і соціальне призначення;
- формувати елементи топіарного мистецтва з деревних рослин;
- проводити догляд за зеленими скульптурами, щільними лінійними насадженнями;
- створювати каркаси для декорування інтер'єрів, володіти технологіями формування різних скульптур із трав'янистих та деревних рослин, вміти правильно проводити стрижку рослин.

Під час вивчення дисципліни студент засвоїть теоретичні основи і практичні методи композиції; основні засоби гармонізації середовища; основи концептуального проектування; декоративні якості деревних рослин придатних для стрижки та їх використання; технологію вирощування садивного матеріалу стрижених форм на декоративних розсадниках.

В результаті засвоєння матеріалу дисципліни, у студентів сформується здатність вирішувати поставлені завдання з вирощування та формування біологічно стійких та

архітектурно-художніх зелених насаджень в населених пунктах. Що у свою чергу формуватиме та розвиватиме їх критичне мислення, лідерські здібності та здібності до комплексного вирішення проблем, а також вміння планувати ефективно час для отримання необхідних результатів у виробництві.

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Детальний опис курсу міститься в навчальній програмі курсу «Основи композиції та топіарного мистецтва», яка розміщена на сайті факультету.

Перелік тем лекцій, які розглядаються

Змістовий модуль 1. Засоби вираження та закони композиції.

Тема 1. Предмет «Основи композиції та топіарного мистецтва», його мета, задачі. Засоби втілення художнього образу. Загальні поняття теорії композиції. Засоби втілення художнього образу: форма, колір, фактура.

Тема 2. Основні властивості та закони композиції. Закони композиції: рівновага, єдність і супідрядність, композиційний центр. Статичність, динамічність форми в композиції.

Тема 3. Засоби гармонізації композиції. Поняття ритм, контраст, нюанс, тотожність.

Тема 4. Види композиції та засоби її гармонізації. Закономірності побудови просторової композиції. Просторовий масштаб. Властивості простору. Пропорція і пропорціювання. Ергономіка в дизайні середовища.

Тема 5. Види композиції та функціональна організація об'ємнопросторової структури ландшафтних об'єктів. Площинна, об'ємна, об'ємнопросторова, фронтальна композиція. Функціональна організація об'ємнопросторової структури ландшафтних об'єктів. Типи планування.

Тема 6. Послідовність композиційного аналізу і оцінки ландшафту. Оцінка природного ландшафту. Розміщення основних видових точок. Напрямки огляду. Пейзажні картини. Схема проектного рішення з основними напрямками огляду.

Змістовий модуль 2. Елементи топіарного мистецтва.

Тема 7. Історія топіарного мистецтва. Поняття про топіарне мистецтво. Типи галуження гілок декоративних рослин.

Тема 8. Історія розвитку різних напрямків топіарного мистецтва. Арбоскульптура. Ніваки. Бонсай. Сучасні арбоскульптурні роботи.

Тема 9. Види обрізки дерев та кущів. Ступінь обрізки дерев та кущів. Стрижка деревних рослин. Засоби та інструменти, що використовуються в топіарному мистецтві.

Тема 10. Елементи технології обрізки та стрижки деревних рослин. Живоплоти. Особливості формування живоплотів. Рослини для живоплотів. Озеленення міських територій. Технологія обрізки дерев та чагарників. Технологія стрижки дерев та чагарників. Технологія та строки формування вічнозелених листяних, вічнозелених хвойних і листопадних чагарників.

Тема 11. Фігурна стрижка дерев та кущів. Напрямки розвитку топіарного мистецтва. Технологія та строки формування витких рослин. Технологія та строки формування кущів троянд. Технологія та строки формування крон декоративних дерев.

Тема 12. Особливості та методика формування складних фігур. Використання каркасів різних форм. Досвід створення складних фігур за кордоном та в Україні.

4. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль (макс = 40 балів)												Модульний контроль (макс = 60 б.)		Загальна кількість балів	
Модуль 1						Модуль 2		Модуль 3		ІНДЗ	МКР 1	МКР 2			
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10				T11		T12
2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	10	30	30	100

Критерії оцінювання та політика викладача щодо дедлайнів

Практичні навички оцінюються за результатами виконання практичних робіт. Максимальна кількість балів за виконання роботи – 2,5 бали. Практична робота може бути оцінена на максимальну кількість балів, якщо студент виконав всі завдання, оформив роботу, зробив висновки.

Політика викладача щодо студента відвідування занять – відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, дуальна освіта) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

Політика щодо академічної доброчесності – списування під час проведення проміжних, а також підсумкових атестацій суворо заборонено (в тому числі із використанням мобільних пристроїв). Реферати повинні містити коректні текстові посилання на використані джерела інформації.

Політика щодо дедлайнів та перекладання – роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, супроводжуються додатковим усним захистом, або ж за рішенням студента оцінюються на нижчу оцінку. Перекладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний), що підтверджують неможливість або нездатність виконати завдання у встановлені строки.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки»

(https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/1_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82i%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC._%D0%9B.%D0%A3._2_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf)

За умови підтвердження, що зміст пройдених студентом майстер-класів (семінарів, курсів тощо) відповідає темам курсу дисципліни «Основи композиції та топіарного мистецтва», сертифікати участі в них (або інші підтверджуючі документи) будуть достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

5. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового семестрового контролю дисципліни є **залік**. Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного й модульного контролю. При цьому завдання із цих видів контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів включно. У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, студент складає залік у комбінованій формі. При цьому на залік виноситься *60 балів*, а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Для отримання оцінки потрібно набрати певну кількість балів згідно шкали оцінювання.

Загальна оцінка підраховується як сума балів та виставляється згідно зі шкалою оцінювання.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 – 81	Добре	
67 – 74	Задовільно	
60 – 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Архитектурная композиция садов и парков / Под общ. ред. А.П.Вергунова. М: Стройиздат, 1980. 249 с.
2. Білоус В.І. Садово-паркове мистецтво: Коротка історія розвитку та методи створення художніх садів. К. Наук. Світ, 2001. 299 с.
3. Боговая И. О., Теодоронский В. С. Озеленение населенных мест: учебное пособие для вузов. М.: Агропромиздат, 1990. 239 с.
4. Вехов Н. К. Живые изгороди и бордюры. М.: Изд. коммун. хозяйства, 1957. 124 с.
5. Калініченко О. А. Декоративна дендрологія . К. Вища школа, 2001.
6. Кулешов В. Н. Ландшафт. Топіар. Скульптура. 17 с.
7. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць: Підручник для вузів. Львів.: Світ, 2005. 455с.
8. Крижанівська Н. Я. Основи ландшафтного дизайну: підручник. К. : Ліра-К, 2009. 217 с.
9. Кузнецов С. І., Левон Ф. М., Пушкар В. В. Ассортимент дерев, кущів та ліан для озеленення в Україні – 2-ге вид., перероб. і доп. К., 2013. 256 с.
10. Рубцов Л. И. Деревья и кустарники в ландшафтной архитектуре. К.: Наук. думка, 1977.
11. Теодоронский В. С., Белый А. И. Садово-парковое строительство и хозяйство. Москва: Стройиздат, 1989, 351 с.
12. Топіарне мистецтво: методичні рекомендації до проведення практичних занять [уклад. А.А. Дзиба]. К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2012. 124 с.
13. Тихонов В. І., Петренко В. Ф., Садова В. А. Озеленення міст і селищ. Київ: Будівельник, 1990. 208 с.
14. Уельская Л. И., Комар-Темная Л. Д. Живые изгороди. М.: Фитон, 2002. 223 с.

Допоміжна:

15. Білоус В. І. Садово-паркове мистецтво: Коротка історія розвитку та методи створення художніх садів. К. : Наук. світ, 2001. 299 с.
16. Благоустрій міст та населених пунктів : інформаційно-аналітичний збірник. упоряд. С. В. Коваленко. К.: Мін-во будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України, 2006. 80 с.
17. Горбачев В.Н. Архитектурно-художественные компоненты озеленения городов. Уч. Пособие для студентов худ-пром. вузов. М.: Высшая школа, 1983. 1987. 407с.
18. Дендрофлора України. Дикорослі та культивовані дерева і кущі. Голонасінні. Довідник. За ред. М.А. Кохна, С. И. Кузнецова К.: Вища школа, 2001.
19. Кучерявий В.П. Ландшафтна архітектура Львів: Новий Світ-2000, 2017. 521 с.
20. Лунц Л. Б. Городское зеленое строительство. М. : Стройиздат, 1974. 280 с.
21. Лунц Л. Б. Зелёное строительство. Гослесбумиздат, 1952. 443 с.
22. Покритонасінні. Частина I. К.: Фітосоціоцентр, 2002.
23. Покритонасінні. Частина II. К.: Фітосоціоцентр, 2002
24. Рубцов Л. И., Лаптев А. А. Справочник по зеленому строительству. К.: Будівельник, 1971. 312 с.
25. Хессайон Д. Г. Все о вечнозеленых растениях. М.: Кладзь-Букс, 2000. 130 с.